

УДК 796.093.11-057-874
doi: 10.15330/fcult.31.80-84

Анжела Медвідь, Олександр Вілігорський

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мета. Визначити пріоритетні засоби ігрової діяльності учнів початкової школи, виокремити причини, що зменшують можливість залучення до ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку. *Методи.* В роботі використали метод експертної оцінки та методи математичної статистики. У дослідженні прийняли участь 36 експертів, а саме: 26 вчителів фізичної культури, 5 вчителів початкових класів та 5 батьків). *Результати.* За результатами експертної оцінки встановлено, що провідними засобами ігрової діяльності для дітей початкової школи виступають рухливі ігри. Проте, для збагачення спектру ігрової діяльності молодших школярів, на думку експертів, слід долучати елементи футболу, бадмінтону, хокею на траві, малюкболу, міні-баскетболу, софтболу. Виявлено, що однією з вагомих причин, яка стримує широке упровадження ігрових видів рухової діяльності на уроках фізичної культури є слабо розвинута матеріально-технічна база для занять спортивними вправами. *Висновок.* Експертна оцінка засвідчує, що на ігрову діяльність дітей в школі відводиться мало часу (на це звертають увагу 42,9% експертів).

Ключові слова: gaming activities, children of junior school age.

Purpose. Identify the priority means of gaming activity for elementary school students, to identify the reasons that reduce the possibility of involving children of primary school age in the gaming activity. *Methods.* The method of expert evaluation and methods of mathematical statistics were used in the work. The study was attended by 36 experts, namely: 26 physical education teachers, 5 primary school teachers and 5 parents). *Results* According to the peer review, it has been established that mobile games are the leading means of playing games for elementary school children. However, in order to enrich the spectrum of gaming activity of junior pupils, according to experts, football, badminton, hockey on the grass, pinball, mini-basketball, softball should be included. It is revealed that one of the important reasons that hinders the wide introduction of gaming types of motor activity at physical education lessons is poorly developed material and technical base for sports exercises. *Conclusion.* An expert assessment shows that there is little time left for playing children at school (42.9% of experts are paying attention to it). The research revealed that various psycho-physiological, social, economic, ecological, hygienic, hereditary factors. Therefore, in the organization of educational work and gaming activities, aimed at the development of physical and mental performance of primary school students, these factors should be taken into account. Accounting for age and individual characteristics of physical and mental development creates favorable conditions for the gradual increase of physical and mental ability to work, development of cognitive abilities. The respondents of this age group are individually differentiated approaches.

Key words: game activity, game performance, physical and mental working capacity, children.

Постановка проблеми й аналіз результатів останніх досліджень. У молодшому шкільному віці закладаються основи майбутнього фізичного і психічного здоров'я, формуються основні риси характеру, відбувається диференціація фізіологічних систем організму, розвиваються здібності дитини і його адаптивні можливості, формуються фізичні і морально-вольові якості [1, 4, 9, 11]. З огляду на це, в початковій школі необхідно створити розвиваюче, особистісно-орієнтоване середовище, яке сприятиме збереженню і зміцненню здоров'я, підвищенню фізичної і розумової працездатності дітей молодшого шкільного віку [2, 7, 8, 10].

У науковій періодиці є ціла низка робіт присвячених ряд робіт, присвячених дослідженню різних сторін фізичного виховання працездатності дітей молодшого шкільного віку [3, 5, 6, 14]. Однак, в дослідженнях цих вчених-педагогів, психологів і фахівців у галузі фізичної культури недостатньо висвітлені особливості організації ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку, слабо розкриті педагогічні принципи і методи застосування ігрових вправ, що сприяють всебічному розвитку учнів початкових класів [13].

В Концепції "Нова українська школа" (Розпорядження КМУ № 988-р від 14.12.16 року) наголошується на необхідності подальшого удосконалення процесу навчання в початковій школі шляхом широкого використання ігрової діяльності дітей.

Мета дослідження – визначити пріоритетні засоби ігрової діяльності учнів початкової школи, виокремити причини, що зменшують можливість залучення до ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку.

Методи дослідження. Під час дослідження використовували наступні методи: аналіз науково-методичної літератури, метод експертної оцінки та методи математичної статистики. У дослідженні прийняли участь 36 експертів, серед яких 26 вчителів фізичної культури, 5 вчителів початкових класів м. Чернівці а також 5 батьків.

Результати і дискусія. Розглядаючи питання організації фізичного виховання учнів в початковій школі, педагогу необхідно враховувати характер їх повсякденної діяльності, пов'язаної з навчанням. При виборі найбільш оптимальних засобів, форм і методів навчання і виховання дітей молодшого шкільного віку необхідно віддавати перевагу ігровому матеріалу, так як гра має виховний і розвиваючий потенціал. За своїм змістом ігрова діяльність повинна бути різноманітною з використанням різних завдань, які виконуються в ігровій та змагальній формі. Вона повинна мати пізнавальну спрямованість [12].

З метою розвитку фізичної і розумової працездатності молодших школярів слід використовувати: ігрові вправи дидактичної спрямованості; рухливі ігри, ігри-естафети та спортивні ігри; завдання і вправи, що розвивають пізнавальні здібності дітей. Дидактичні ігри та ігрові вправи сприяють розвитку і вдосконаленню рухової і інтелектуальної сфери дитини, вихованню фізичної і розумової працездатності [6, 10].

Серед експертів 28,6%, вважають, що кількість годин які відводяться для проведення ігор є достатньою, 42,9% наголошують, що цього часу мало для досягнення позитивних результатів і 28,5% вказують на необхідність збільшення цього часу.

Більшість експертів стверджують, що педагог повинен творчо підходити до організації ігрової діяльності, підбору та планування ігрових вправ. Водночас при відборі ігрових вправ для організації ігрової діяльності слід враховувати матеріально-технічну базу початкової школи.

За результатами експертної оцінки встановлено, що провідними засобами ігрової діяльності для дітей початкової школи виступають рухливі ігри. Проте, для збагачення спектру ігрової діяльності дошкільнят, на думку експертів, слід долучати і ряд інших видів рухової активності у ігровій та змагальній формі діяльності, що відображено на рис. 1.

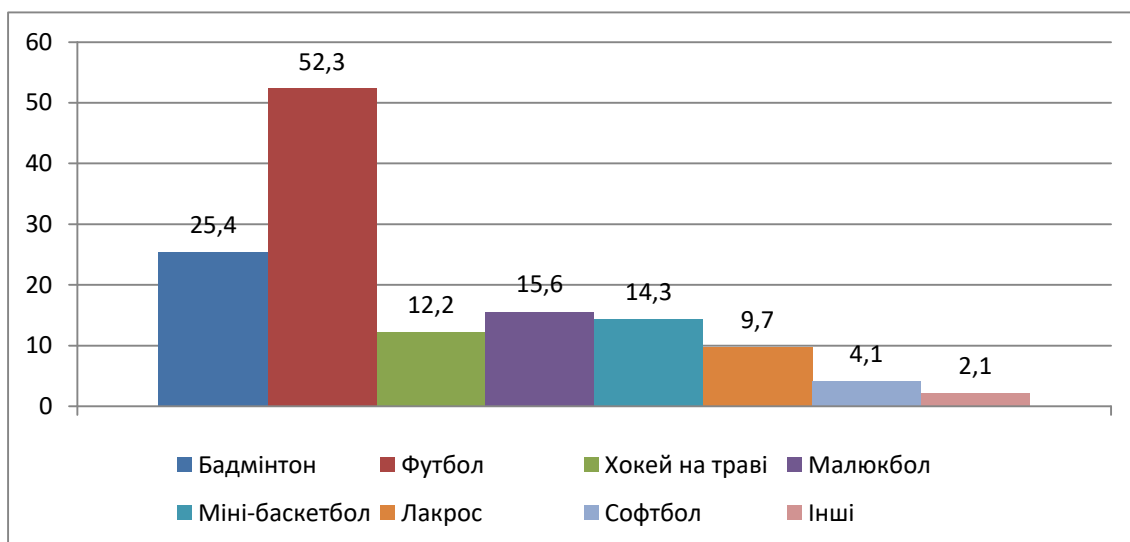

Рис. 1. Розподіл експертів щодо використання різних видів ігрової діяльності в процесі фізичного виховання молодших школярів, %.

Педагог повинен бути активним організатором і керівником ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку. Активність дітей, їх поведінка під час гри, засвоєння і дотримання правил гри в значній мірі залежать від методичної підготовки та організа-торських здібностей педагога [1].

Використання надмірно важких ігрових завдань призводить до перевтоми дітей і зниження їх інтересу до уроків фізичної культури [6].

Рухливі ігри з бігом, стрибками, метанням дуже емоційні і привабливі для дітей молодшого шкільного віку. Досить часто, захопившись рухомий грою, молодші шко-лярі зазнають надмірної втоми і збудження. Це негативно впливає на здоров'я дитини, погіршуючи його фізичну і розумову працездатність [10].

На рис. 2 подано перелік причин, які на думку експертів зменшують можливість залучення дітей молодшого шкільного віку до ігрової діяльності. Як видно, однією з вагомих причин є відсутність належної матеріально-технічної бази.

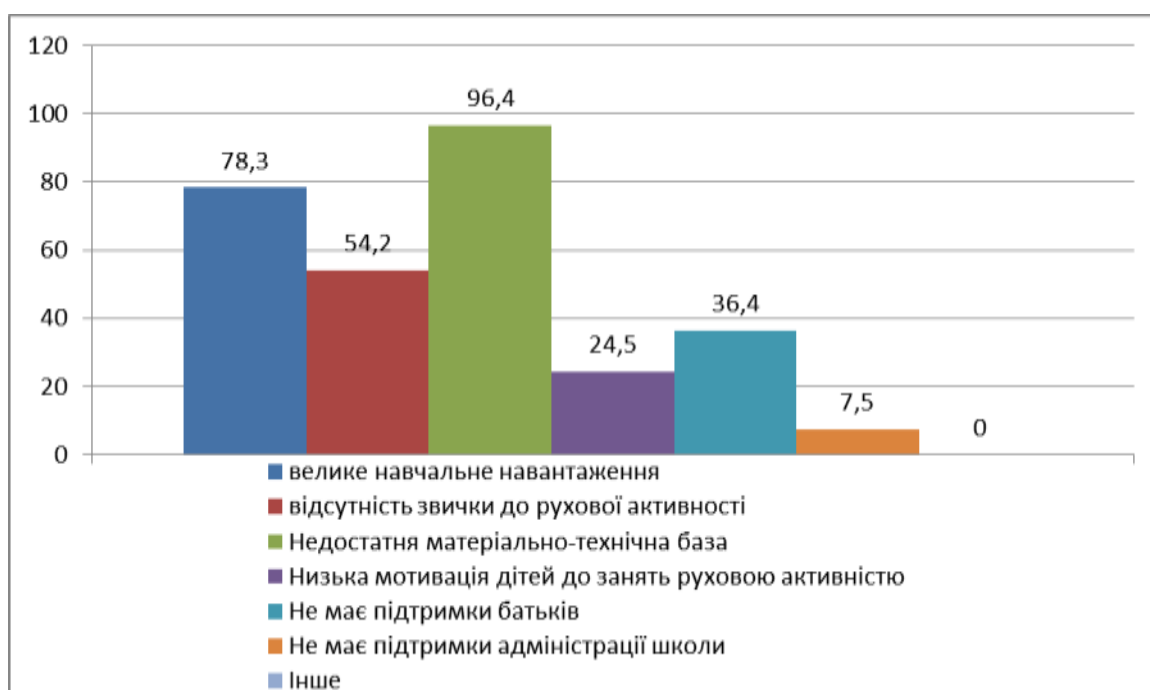

Рис. 2. Розподіл експертів щодо визначення причин, які зменшують можливість залучення до ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку, %.

В основу організації та побудови ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку повинні бути покладені індивідуально-диференційований підхід до учнів і поступове наростання складності виконуваних ігрових завдань. При відборі і застосуванні ігрових завдань слід враховувати індивідуальні особливості кожної дитини, його на-вчальні можливості і властиві риси характеру [12].

Індивідуально-диференційований підхід до учнів початкових класів полягає не тільки в обережному і поступовому підвищенні фізичного навантаження і наростанні складності виконуваних ігрових вправ, але і в обліку психолого-педагогічних особли-востей дітей [6, 8].

З метою виховання навиків самостійної організації ігрової діяльності, формування організаторських умінь і розвитку творчих здібностей дітей слід давати різні завдання (наприклад, підготувати необхідний інвентар – м'ячі, картки, прапорці, кубики тощо). Для цього необхідно проводити індивідуальні та колективні бесіди, консультації, роз'яснення та використовувати різні варіанти побудови гри і способи виконання ігров-их завдань [1].

Особливу увагу при використанні ігрових вправ необхідно приділяти розвитку творчих здібностей молодших школярів. З цією метою учням пропонується змінити хід подій у грі, придумати нові варіанти ігрових завдань. При цьому обов'язково заохочуються самостійність, ініціативність дітей, творча задумка і вольовий настрій на гру [2].

Висновок

Таким чином, пріоритетними засобами фізичного виховання молодших школярів є рухливі ігри. Водночас, як стверджують експерти, важливим є використання елементів футболу, бадмінтону, баскетболу, малюкболу, хокею на траві. Експертна оцінка засвідчує, що на ігрову діяльність дітей в школі відводиться мало часу (на це звертають увагу 42,9% експертів).

Однією з вагомих причин низького рівня залучення школярів молодших класів до ігрової діяльності є слабо розвинута матеріально-технічна база для занять спортивними вправами.

1. Андреева ОВ, Технологія розробки рекреаційно-оздоровчих програм у літньому оздоровчому таборі. Слобожан. наук.- спорт. вісн. 2011; № 4: 216-220.
2. Андреева О, Гакман А. Мотиваційні пріоритети школярів у виборі рекреаційних занять. III Міжнар. науково-практ. конф. "Актуальні проблеми фізичного виховання, реабілітації, спорту та туризму". Запоріжжя. 2010. 13-14.
3. Балацкая Л. Гакман А, Наконечный И, Васкан И. Социально-экономическое развитие страны как средство влияния на олимпийское движение и физическую культуру. "Sport. Olimpism. Sănătate": Consacrat aniversării a 65-a organizării învățământului superior de cultură fizică din Republica Moldova: Congres Științific Internațional, 5-8 octombrie 2016: [et al.]; T. 2. Chișinău: USEFS. 137-141.
4. Вілігорський ОМ, Особливості суддівської діяльності у вільній боротьбі. Young. 2017; Т. 43; № 3.1.
5. Гакман А, Особливості мотивації підлітків 11-14 років до фізкультурно-оздоровчих та рекреаційних занять. Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції "Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання" 12-13 квітня 2012 року. Дніпропетровськ. 2012. 43-49.
6. Діхтяренко ЗМ, Збереження фізичного та психічного здоров'я молодших школярів під час формування наполегливості засобами рухливих ігор. Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць. Кривий Ріг: КДПУ. 2005; Вип. 11: 414-418.
7. Зорій ЯБ, Гакман АВ, Система Олімпійської освіти як засіб педагогічного процесу підростаючого покоління. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2016; Вип. 4: 33-35
8. Ківерник ОВ, Прекурат ОО. Здібності як складова особистісних досягнень підлітків. Young. 2018; Т. 55; № 3.3.
9. Медвідь АМ, Фізична підготовка як важливий фактор підвищення рівня арбітражу у футзалі. Молодий вчений. 2017; №3.
10. Сухомлинов РО, Андреева ОВ, Характеристика показників фізичного розвитку хлопчиків 5-6 років, які займаються у дитячих футбольних клубах. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2017; 7(89): 35-8
11. Nakman A. Et al. Analysis of Features of Motivational Priorities to Recreation and Recreational Activities of Different Groups of People. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2017; №. 2 (38). 85-90.
12. Nakman A, Nakonechniy I, Moseychuk Y, Liasota T, Palichuk Y.& Vaskan I. Training methodology and didactic bases of technical movements of 9-11-year-old volleyball players. Journal of Physical Education and Sport, 17(4), 2638-2642.
13. Nakman A, Nakonechniy I, Balatska L, Filak Y, Kljus O., Vaskan I. Peculiarities of physical and mental capacity of 6-9-year-old children under elementary school conditions. Journal of Physical Education and Sport, 2018 Supplement issue 2, 1192-1198.
14. Nakman A, Vaskan I, Kljus O, Liasota T, Palichuk Y, Yachniuk M. Analysis of the acquisition of expertise and mastery of physical skills for performing techniques by young footballers. Journal of Physical Education and Sport, 2018 Supplement issue 2, 1237-242.

References

1. Andrieieva OV. Tekhnoloiiia rozrobky rekreatsiino-ozdorovchykh prohram u litnomu ozdorovchomu tabori. Slobozhan. nauk.- sport. visn. 2011; № 4: 216-220.

2. Andrieieva O, Hakman A. Motyvatsiini priorytety shkoliariv u vybori rekreatsiinykh zaniat. III Mizhnar. naukovo-prakt. konf. "Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia, rehabilitatsii, sportu ta turyzmu". Zapozhzhia. 2010.13-14.
3. Balatskaia L, Hakman A, Nakonechnyi Y, Vaskan Y. Sotsyalno-ekonomycheskoe razvytye strany kak sredstvo vliyaniya na olympyiskoe dvyzhenye y fizycheskkuiu kulturu. "Sport. Olimpism. Sănătate": Con-sacrat fniversării a 65-a organizării învățământului superior de cultură fizică din Republica Moldova: Congres Științific Internațional, 5-8 octombrie 2016: [et al.]; T. 2. Chișinău: USEFS. 137-141.
4. Vilihorskyi OM. Osoblyvosti suddivskoi diialnosti u vilnii borotbi. Young. 2017; T. 43; № 3.1.
5. Hakman A. Osoblyvosti motyvatsii pidlitkiv 11-14 rokiv do fizkulturno-ozdorovchykh ta rekreatsiinykh zaniat. Materialy vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Aktualni problemy fizychnoho vykhovannia studentiv v umovakh kredytno-modulnoi systemy navchannia" 12-13 kvitnia 2012 roku. Dnipropetrovsk. 2012. 43-49.
6. Dikhtiarenko ZM, Zberezhennia fizychnoho ta psykhychnoho zdorovia molodshykh shkoliariv pid chas formuvannia napolehlyvosti zasobamy rukhlyvykh ihor. Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly: Zbirnyk naukovykh prats. Kryvyi Rih: KDPU. 2005; Vyp. 11: 414-418.
7. Zorii Ya B, Hakman AV. Systema Olimpiiskoi osvity yak zasib pedahohichnoho protsesu pidrostaiuchoho pokolinnia. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). 2016; Vyp. 4: 33-35
8. Kivernyk OV, Prekurat OO. Zdbnosti yak skladova osobystisnykh dosiahnen pidlitkiv. Young. 2018; T. 55; № 3.3.
9. Medvid AM, Fizychna pidhotovka yak vazhlyvyi faktor pidvyshchennia rivnia arbitrazhu u futzali. Molodyi vchenyi. 2017; № 3.
10. Sukhomlynov RO, Andrieieva OV, Kharakterystyka pokaznykiv fizychnoho rozvytku khlopchykiv 5-6 rokiv, yaki zaimaiutsia u dytiachykh futbolnykh klubakh. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport). 2017; 7(89): 35-8.
11. Hakman A. Et al. Analysis of Features of Motivational Priorities to Recreation and Recreational Activities of Different Groups of People. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2017; №. 2 (38). 85-90.
12. Hakman A, Nakonechniy I, Moseychuk Y, Liasota T, Palichuk Y. & Vaskan I. Training methodology and didactic bases of technical movements of 9-11- year-old volleyball players. Journal of Physical Education and Sport, 17(4), 2638 – 2642.
13. Hakman A, Nakonechnyi I, Balatska L, Filak Y, Kljus O, Vaskan I. Peculiarities of physical and mental capacity of 6-9-year-old children under elementary school conditions. Journal of Physical Education and Sport, 2018 Supplement issue 2, 1192-1198.
14. Hakman A, Vaskan I, Kljus O, Liasota T, Palichuk Y, Yachniuk M. Analysis of the acquisition of expertise and mastery of physical skills for performing techniques by young footballers. Journal of Physical Education and Sport, 2018 Supplement issue 2, 1237-1242.

Цитування на цю статтю:

Медвідь АМ, Вілігорський ОМ. Особливості організації ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2019 Січ 29; 31: 80-84

Відомості про автора:

Медвідь Анжела Миколаївна – викладач, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)
e-mail: fkzl.chnu@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8264-419>

Information about the author:

Medvid Anzhela Mykolaivna – lecturer, Associate Professor (Ph. D.), Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraina)

Вілігорський Олександр Миколайович – Заслужений тренер України з боротьби вільної, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (Чернівці, Україна)

Vilihorskyi Oleksandr Mykolaiovych – Honored trainer of Ukraine on struggle for free, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (Chernivtsi, Ukraina)

<https://orcid.org/0000-0003-4119-9063>